بانک‌ها به نرخ سود مصوب متعهد ماندند

دبیر کل کانون بانک‌های خصوصی از برخورد با بانک‌ها در صورت تخلف از اجرای مصوبات نرخ سود شورای پول و اعتبار خبر داد.
محمدرضا جمشیدی افزود: وقتی برخی بانک‌ها برای جذب منابع، سود بیشتری از درصد تعیین شده در شورای پول و اعتبار می‌پردازند، این نرخ سود مورد قبول سیستم بانکی و بانک مرکزی نیست. وی افزود: این هزینه ای است که بانک‌ها افزون بر هزینه مجاز خودشان متحمل شده‌اند و طبیعی است که سازمان امور مالیاتی این هزینه اضافه را قبول ندارد و برای آن مالیات منظور می‌کند.
دبیر کل کانون بانک‌های خصوصی با حمایت از سخنان وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: از زمانی که نرخ سود سپرده‌ها کاهش پیدا کرد تاکنون گزارشی مبنی بر اینکه بانکی سود بیشتری به سپرده گذاران پرداخت کرده باشد، دریافت نکرده‌ایم.
وی به صدا و سیما گفت: طبیعی است که اگر چنین مواردی به کانون گزارش شود آن را پیگیری و برخورد خواهیم کرد. مردم می‌توانند موارد تخلف را به معاونت نظارتی بانک مرکزی گزارش دهند.

بررسی چالش‌های بانکداری در گفت‌وگوی هفته‌نامه اخبار بانک با مدیرعامل بانک سپه؛

تسهیلات تکلیفی از مهم‌ترین چالش‌های نظام بانکی است

بانک سپه به عنوان نخستین بانک ایرانی در ۱۴ اردیبهشت ماه سال ۱۳۰۴ با سرمایه ۳,۸۸۳,۹۵۰ ریال در محلی محدود – چند باب مغازه – تأسیس شد. اکنون بانک سپه با بیش از ۹۰ سال (نزدیک به یک قرن) تجربه به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای مالی و اقتصادی کشور با حدود ۱۸۰۰ شعبه توانسته با جذب سرمایه‌های سرگردان جامعه و سوق دادن آن به سمت فعالیت‌های مولد اقتصادی در جهت تحقق اهداف اقتصادی کلان کشور مشارکتی مؤثر و مطلوب داشته باشد. برای بازخوانی جایگاه این بانک در عرصه اقتصاد و چالش‌های پیش روی فعالیت نظام بانکی پای صحبت محمد کاظم چقازردی مدیرعامل بانک سپه نشسته‌ایم تا از نگاه این مدیر بانکی و اقتصادی فراز و فرودهای بانکدار یارانی و اسلامی را مرور کنیم و موانع اجرای کامل بانکداری اسلامی و مختصات و ویژگی‌های این نوع بانکداری ارزش محور را بشناسیم. ماحصل گفت و گوی هفته نامه اخبار بانک با محمد کاظم چقازردی را در ادامه می‌خوانید:

■ شاخص‌ها و ویژگی‌های بارز بانکداری اسلامی چیست؟

مهم‌ترین ویژگی نظام بانکداری اسلامی، فعالیت بر مبنای اصول و قواعد شریعت اسلام است که رعایت صحیح و کامل این اصول باعث ثبات و پایداری نظام بانکی، تخصیص بهینهٔ منابع و توزیع عادلانهٔ درآمد و ثروت در کل اقتصاد می‌شود. حرمت ربا و حذف آن از تمامی عملیات بانکی، تعیین عادلانه نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات و التزام به اصول شریعت اسلامی در تمام فعالیت‌ها و معاملات و به تبع آن عدم به کار گیری منابع مالی در فعالیت‌های غیر مشروع از دیگر ویژگی‌های مهم بانکداری اسلامی محسوب می‌شود.

■ در شرایط فعلی فکر می‌کنید سیستم بانکداری کشور چقدر به بانکداری اسلامی نزدیک است؟

نظام بانکی کشور بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا فعالیت می‌نماید و قانون مذکور نیز بر پایه اصول مترقی دین مبین اسلام تدوین شده است. یکی از مهم‌ترین اصولی که در بانکداری اسلامی مورد توجه قرار دارد، مفاهیم مربوط به سود و ربا می‌باشد که در نظام کنونی بانکداری کشور رعایت می‌گردد. همانگونه که می‌دانید «سود» حاصل بهره‌وری از به کارگیری کلیه عوامل تولید (کار، کارآفرینی، سرمایه‌های فیزیکی و سرمایه مالی) می‌باشد، لیکن «ربا» حاصل بهره‌وری سرمایه‌های مالی بدون توجه به بهره‌وری یا عدم بهره‌وری سایر عوامل تولید است. در این راستا نظام بانکداری کشور پیشرفت‌های چشمگیری را پس از سه دهه تصویب و اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا در استقرار این قانون و حرکت به سمت بانکداری اسلامی داشته است، لیکن این امر به معنای تحقق کامل بانکداری اسلامی نمی‌باشد.

■ موانع بانکداری اسلامی در ایران کدام است؟

مهم‌ترین موانع تحقق بانکداری اسلامی را می‌توان به شرح زیر برشمرد: کمبود ضوابط و مقررات به ویژه در حوزه سیاستگذاری‌های کلان پولی و بانکی؛ ضعف انطباق فعالیت بانک‌های کشور با موازین شرعی و حقوقی؛ ضعف نظام آموزش در زمینه قانون عملیات بانکی بدون ربا؛ ضعف‌های جدی در نهادینه شدن فرهنگ بانکداری اسلامی (بدون ربا) در سطح مشتریان و جامعه؛
نبود کمیته فقهی یا شرعی یا ساختارسازی مناسب در بانک‌ها برای مدیریت بر اجرای ضوابط ذی‌ربط و نبود سامانه‌های نظارت شرعی و ارزیابی عملکرد شرعی.

*به نظر شما قانونی که بیش از ۳۰ سال از تصویب آن می گذرد می تواند جوابگوی نیاز بانکداری ما برای اسلامی شدن و فعالیت آن‌ها در معنای واقعی باشد؟
گذشت بیش از ۳۳ سال از اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا و شناسایی چالش‌های اجرای این قانون طی آسیب شناسی های متعدد صورت گرفته توسط نظام بانکی و سایر نهادهای ذیربط، بازنگری در این قانون و رفع موانع و محدودیت‌های آن براساس نتایج تحقیقات بعمل آمده و تغییر و تحولات ایجاد شده در فضای بانکداری کشور را به یک ضرورت انکار ناپذیر تبدیل نموده است.
بدیهی است، تمهید شرایط لازم و مناسب برای فعالیت بانک‌ها از جمله وجود قوانین کارآمد و منطبق با نیازهای جامعه، همزمان با کنترل و نظارت‌های مؤثر بر عملکرد آن‌ها می‌تواند اثرگذاری و کارآمدی این نهادها را افزایش دهد. وجود برخی ملاحظات حاکم بر وضعیت نظام تأمین مالی در کشور، ضروری می‌نماید که سیستم بانکی به منظور پاسخگویی به نیازها و انتظارات مشتریان و تمامی ذینفعان خود از یک قانون جامع و متناسب با شرایط روز برخوردار گردد. لذا بازنگری در قوانین کنونی در راستای روزآمدی و جامعیت در قانون بانکداری، اجتناب از تعدد قوانین و مقررات و همچنین مرتفع نمودن برخی خلاء های موجود در قوانین فعلی ضروری می‌باشد.

■ نرخ سود بانکی در بانکداری اسلامی چگونه تعیین می‌شود؟

منابع و کالتی که متعلق به سپرده گذاران می‌باشد، توسط بانک‌ها در قالب عقود اسلامی مورد استفاده قرار گرفته و منافع حاصل از عملیات مذکور که ناشی از انجام یک فعالیت واقعی اقتصادی می‌باشد، بر اساس قرارداد منعقده و متناسب با مدت و مبلغ سپرده‌های سرمایه گذاری در پایان سال مالی تعیین و با رعایت سهم منابع بانک و سپرده گذاران به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه به کار گرفته شده در این عملیات تقسیم خواهد شد. در بانکداری اسلامی نرخ سود در ابتدای قرارداد قطعی نبوده و به صورت علی الحساب پرداخت می‌شود و سود قطعی در پایان سال مالی و پس از تصویب صورت‌های مالی بانک تعیین می‌شود.

■ بسیاری از مردم معتقدند که نرخ سود بانکی در حال حاضر از سوی بانک‌ها پرداخت می‌گردد همان ربا است چه توصیفی در این باره برای تنویر افکار عمومی دارید؟

براساس شریعت اسلام سه نوع معامله مجاز شمرده شده است که شامل قراردادهای غیرانتفاعی، قراردادهای انتفاعی با سود معین و قراردادهای انتفاعی با سود انتظاری می‌باشد. از جمله قراردادهای غیرانتفاعی قرارداد قرض می‌باشد که شریعت اسلام هرگونه سود زیاد یا کم و ثابت یا متغیر را در قرض حرام می‌داند. لیکن در سایر قراردادهای انتفاعی (نظیر مضاربه، مشارکت مدنی و ...) شرط سود اشکالی نداشته و از نظر اسلام پذیرفته شده است. در نظام بانکی ایران و بر مبنای قانون عملیات بانکی بدون ربا، سود سپرده‌ها تابعی از سود کسب شده ناشی از انجام فعالیت‌های واقعی اقتصادی بوده و در پایان دوره سرمایه گذاری محاسبه و به صورت قطعی به دارندگان سپرده‌های سرمایه گذاری پرداخت می‌گردد. انجام اقداماتی از سوی بانک‌ها نظیر تعیین نرخ سود علی الحساب برای سپرده‌های سرمایه گذاری در اول دوره و اعطای همان نرخ به عنوان سود تحقق یافته، تعیین نرخ سود انتظاری و دریافت همان نرخ به عنوان سهم بانک از متقاضی تسهیلات، دریافت جریمه تأخیر تأدیه و ... سبب شده تا برخی از افراد جامعه شبهه ربوی بودن را نسبت به عملیات بانکی داشته باشند، لیکن این امور منافاتی را با روح قانون عملیات بانکی بدون ربا نداشته و در صورت اجرای صحیح قانون، شبهه ربوی بودن به عملیات بانکی وارد نمی‌باشد.

■ بانک سپه در اجرای بانکداری اسلامی چه اقداماتی انجام داده است؟

بانک سپه به عنوان نخستین بانک ایرانی افتخار آن را داشته است که یکی از ارکان توسعه و رشد کشور باشد و در راستای نیل به اهداف قانون عملیات بانکی بدون ربا، تأمین مالی طرح‌های بزرگ اقتصادی و ملی و در راستای ایجاد اشتغال و توسعه اقتصادی ـ اجتماعی کشور نقش آفرینی نماید. همچنین بانک متبوع، همواره در جهت تحقق اهداف عالیه تعیین شده برای سیستم بانکی فعالیت نموده و رعایت قوانین و مقررات ابلاغی از سوی نهادها و مراجع ذیصلاح را سرلوحه کارهای خویش قرار داده است. به منظور اجرای دقیق و مناسب اصول بانکداری اسلامی، اقدامات زیر توسط این بانک صورت پذیرفته است:
نظارت دقیق بر فرایند اعطای تسهیلات به منظور اطمینان از حقیقی بودن معاملات؛ مشارکت مالی و کارشناسی در پروژه اصلاح نظام بانکی؛ تأمین مالی ارزی و ریالی طرح‌های بزرگ اقتصادی و ملی از محل منابع صندوق توسعه ملی؛ انجام مطالعات پژوهشی متعدد در خصوص» بانکداری اسلامی «؛ بررسی و مطالعه در خصوص طرح مشارکت در سود و زیان (PLS)؛
بررسی و مطالعه در خصوص ابزارهای نوین مالی اسلامی مانند اوراق صکوک و توجه به جنبه‌های اجتماعی پرداخت تسهیلات از جمله میزان اشتغالزایی.

■ تیم اقتصادی دولت دوازدهم با ورود آقایان کرباسیان و شریعتمداری در برنامه ریزی و اجرای سیاست‌ها چه تغییراتی را شاهد خواهد بود؟

ضمن عرض تبریک به جناب آقای کرباسیان وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی و جناب آقای شریعتمداری وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت، مروری بر رویکردها و برنامه‌های عنوان شده از سوی آن‌ها نشان می‌دهد که با تحقق برنامه‌های تعیین شده شاهد تحولات ارزشمند و موثری در حوزه اقتصاد و تجارت کشور خواهیم بود. ایجاد ثبات اقتصادی، افزایش رشد اقتصادی منطقی کردن نرخ سود بانکی متناسب با نرخ تورم در راستای رونق بخشیدن به فعالیت‌های اقتصادی و ایجاد زمینه لازم برای خروج کامل از رکود اقتصادی و همچنین اجرای طرح تحول نظام بانکی از جمله سیاست‌های تیم اقتصادی دولت دوازدهم معرفی شده که قطع یقین با توجه به تجارب ارزشمند وزرای محترم، حصول آن دور از دسترس نخواهد بود. در این راستا بانک سپه آمادگی کامل خود را به منظور همراهی و همکاری مؤثر با دولت محترم در راستای پیشبرد اهداف اقتصادی کشور اعلام می‌نماید.

■ سامان بخشیدن به نظام بانکی و اصلاح آن از اصلی ترین برنامه‌های دولت دوازدهم است فکر می کنید چگونه می‌شود این برنامه را با موفقیت اجرا کرد؟

در حال حاضر سیستم بانکی کشور و به ویژه بانک‌های دولتی با موانع و محدودیت‌های متعددی در فعالیت خود مواجه می‌باشند که در این راستا یکی از اولویت‌های دولت دوازدهم اصلاح نظام بانکی عنوان شده است. اجرای موفقیت آمیز طرح مذکور مستلزم فراهم ساختن بسترها و پیش نیازهای لازم برای اجرا، هماهنگی نهادهای قانون گذار، رفع موانع و چالش‌های زیرساختی، ساختاری و ... می‌باشد. در این خصوص اهتمام دولت محترم در انجام برنامه ریزی لازم به منظور افزایش سرمایه بانک‌های دولتی در راستای تقویت توان نقدینگی و اعتباردهی و همچنین بهبود شاخص‌های مالی، نظارتی و عملکردی آنان، بازنگری در قوانین مترتب بر فعالیت بانک‌ها در راستای افزایش کارآمدی نظام بانکی، همکاری تمامی نهادها و سازمان‌های ذیربط برای وصول مطالبات غیرجاری بانک‌ها و ایجاد انضباط در بازار غیر متشکل پولی به منظور ایجاد رقابت سالم و سازنده در سیستم بانکی می‌تواند اقدامی مؤثر در موفقیت اجرای طرح اصلاح نظام بانکی کشور تلقی شود.

■ تسهیلات تکلیفی به نظام بانکی چه فشاری را وارد می‌کند؟ و چه اندازه در بوجود آمدن وضعیت فعلی تأثیرگذار است؟

یکی از چالش‌های فعلی نظام بانکی کشور و به ویژه بانک‌های دولتی اعطای تسهیلات تکلیفی در راستای همسویی با سیاست‌های اقتصادی دولت محترم می‌باشد. در این راستا گرچه پرداخت تسهیلات تکلیفی با اهداف مختلفی نظیر اشتغال آفرینی، افزایش تولید، خودکفایی و حمایت از اقشار آسیب پذیر صورت می گیرد، لیکن با عنایت به اینکه تسهیلات یاد شده عمدتاً در فاصله زمانی کوتاه و بدون در نظر گرفتن برخی از ضوابط اعتباری و عدم کسب وثایق و تضامین کافی از مشتریان پرداخت شده است، ممکن است بعضاً مشکلات ناشی از وصول این مطالبات و بلوکه شدن منابع بانک‌ها در این بخش را در پی داشته است.

■ بانک سپه نخستین بانک ایرانی است برای رسیدن به جایگاه رفیع در نظام پولی و بانکی چه برنامه‌هایی را برای سال جاری در دستور کار دارید؟

بانک سپه با توجه به رسالت و مأموریت خود و به عنوان یک بانک تجاری (دولتی) در همسویی با سیاست‌های اقتصادی دولت، وظیفه خدمت رسانی به مشتریان در تمامی بخش‌های مختلف اقتصادی را بر عهده دارد. این بانک با پایبندی به اصول بانکداری بدون ربا، اصول حرفه‌ای مشتری مداری، اطمینان در اجرای اصول امنیت اطلاعات در امور بانکی، حمایت از ارتقا سطح رفاه جامعه و با تکیه بر پرسنل توانمند و متخصص خود درصدد ایجاد تصویری مثبت و مطلوب در اذهان عمومی است. بانک متبوع طی سالیان فعالیت خویش، در خصوص شاخص‌های عملکردی همواره از جایگاه مطلوب و مناسبی در نظام بانکی کشور برخوردار بوده و محصولات و خدمات زیادی را طراحی و برخی از آن‌ها را برای نخستین بار در شبکه بانکی معرفی نموده است. بر همین اساس، با عنایت به اهمیت توجه به نیازهای مشتریان و شرایط محیط رقابتی صنعت بانکداری در کشور، بانک متبوع درصدد استقرار مدل نوین کسب و کار بانکی (مشتری محور) بوده و استراتژی‌های خود را بر همین اساس تدوین نموده است. شایان ذکر است، بانک سپه با درک عمیق از نقش و تأثیرگذاری «برنامه ریزی» در بهبود و ارتقاء جایگاه بانک، برنامه بلند مدت (استراتژیک) خود را از طریق تحلیل دقیق وضعیت و شرایط حاکم بر محیط درونی و بیرونی و با لحاظ نمودن اقتضائات خاص بانک سپه تدوین نموده و چشم انداز و افق بلندی را با عنوان «انتخاب اول مشتریان» در پیش روی خود ترسیم نموده است. همچنین تدوین برنامه‌های کوتاه مدت سالانه نیز از سال ۱۳۹۵ همسو با استراتژی‌های کلان و در راستای ارتقاء کارایی و اثربخشی واحدهای سازمانی، بهبود حوزه‌های عملکردی اولویت‌دار، استفاده از فرصت‌های فرارو، رفع نقاط ضعف شناسایی شده و همچنین برنامه‌محور شدن تمامی واحدهای سازمانی مطمح نظر قرار گرفته است. بررسی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های تدوین شده، حاکی از حرکت رو به رشد بانک سپه در تمامی حوزه‌های عملکردی بوده و استمرار این روند می‌تواند بانک را در مسیر کسب جایگاه مطلوب در نظام بانکی کشور رهنمون سازد.

همکاری بانک کارآفرین و بانک اتریش

قرارداد وام خارجی با خط اعتباری یک میلیارد یورویی به منظور تأمین مالی بلندمدت، در شهر لینز اتریش به امضای بانک کارآفرین و سیزده بانک عامل ایرانی دیگر با اوبر بانک اتریش (oberbank) رسید.
این قرارداد همکاری در تاریخ سی‌ام شهریورماه با حضور سید احمد عراقچی معاون ارزی بانک مرکزی، محمد خزاعی رئیس کل سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی، عبادالله مولایی سفیر جمهوری اسلامی ایران در اتریش و نمایندگان بانک‌های ایرانی با «فرانتس گازلسبرگر» مدیر اوبر بانک اتریش منعقد شد. بر اساس این گزارش، به موجب این قرارداد که اولین قرارداد تأمین مالی بانک‌های ایران با بانک‌های اروپایی پس از برجام به منظور رشد و توسعه اقتصاد کشور است، منابع بانک اتریشی به تأمین مالی پروژه‌های عمرانی و تولیدی بخش خصوصی و دولتی که مجوزهای لازم را طی مراحل قانونی در داخل کشور دریافت کرده‌اند، تخصیص خواهد یافت.
لازم به ذکر است که پیش از این نیز قرارداد بزرگ‌ترین وام خارجی پس‌ابرجام با خط اعتباری ۸ میلیارد یورویی به منظور تأمین مالی بلندمدت، در شهر سئول به امضای بانک کارآفرین و ۱۱ بانک عامل ایرانی دیگر و اگزیم بانک کره جنوبی (K-EximBank) رسیده بود.

جابه جایی ۳ شعبه بانک قرض‌الحسنه مهر

اداره سازمان و برنامه ریزی بانک قرض الحسنه مهر ایران از جابه جایی سه شعبه این بانک در استان‌های کرمان، سیستان و بلوچستان و یزد خبر داد. براین اساس، شعبه جهاد (کد ۵۶۱۳) استان کرمان به مکان جدید واقع در خیابان جهاد، نبش خیابان مولوی انتقال یافت و مشتریان می‌توانند با استفاده از شماره تلفن‌های ۳۲۲۶۶۵۰۹-۰۳۴ تماس حاصل نمایند. همچنین شعبه انقلاب (کد ۴۶۰۹) استان سیستان و بلوچستان نیز به آدرس زابل، خیابان امام خمینی (ره)، جنب سازمان انتقال خون منتقل شده و تلفن ۳-۳۲۲۳۷۳۴۲-۰۵۴ شماره تماس با شعبه می‌باشد. شعبه بافق استان یزد بانک قرض الحسنه مهر ایران هم به خیابان وحشی بافق واقع در شهرستان بافق منتقل گردید و مشتریان می‌توانند برای تماس با شعبه از شماره ۳۲۴۳۲۰۰۴-۰۳۵ استفاده کنند.

تسهیلات ۱۴ درصدی بانک توسعه صادرات

مدیر اعتبارات بانک توسعه صادرات اعلام کرد: در جلسه ای با حضور مدیران عامل بانک توسعه صادرات و صندوق توسعه ملی، تصمیم گرفته شد ۱۰۰۰ میلیارد تومان علاوه بر ۲۳۰۰ میلیارد تومان قبل به بانک توسعه صادرات، صنعت و معدن و کشاورزی برای رونق صادرات اختصاص پیدا کند. مهندس رضا ساعدی فر در خصوص تخصیص بسته حمایت از صادرات غیر نفتی که از سوی دولت ابلاغ شده گفت: پس از تلفیق این مبلغ با منابع بانک توسعه صادرات، تسهیلات با نرخ متوسط ۱۴ درصد در اختیار بنگاه‌های اقتصادی فعال در حوزه صادرات قرار خواهد گرفت. ساعدی فر اذعان داشت: علاوه بر ۱۰۰۰ میلیارد تومانی که در اختیار بانک توسعه صادرات قرار گرفته است ۱۰۰۰ میلیارد تومان نیز در اختیار سایر بانک‌ها قرار داده می‌شود و در مجموع شاهد تزریق ۲۰۰۰ میلیارد تومان به بخش صادرات خواهیم بود. وی در ادامه به تشریح عملکرد پنج ماهه بانک تویعه صادرات در سال ۹۶ پرداخت و گفت: تسهیلات ریالی پرداخت شده از سوی بانک توسعه صادرات در پنج ماهه نخست سال ۹۶، مبلغ ۱۴۲۵ میلیارد تومان است. سال گذشته این تسهیلات ۳۰۷۰ میلیارد تومان بوده است.